

AZ ISMERETLEN BABITS MIHÁLY

A cím annyiban pontatlan, hogy most már a kritikai kiadás új kötetének jóvoltából e nagy író életművének azokkal a műfajaival is szembesülhetünk, amelyekről kevesebb szó esik, s még csak nem is ok nélkül vagy feledékenységéből, hiszen legelső sorban mégis költőként becsüljük, illetve érett korának esszéit és ezek közül is mindenekelőtt az európai irodalom történetét összefoglaló, személyes ízléséről tanúságot tevő művét emlegetjük. Igaz ugyan, hogy jelentékeny írók prózáját (regényeit) is a magyar irodalom legjavához sorolják, de ezek mégsem érnek föl az említettek magaslatára.

Ha szenzációs címet választottunk volna, bizonyára a *Babicsból Babits* mellett köthettünk volna ki, hiszen Csokonai-Illés Sándor *Babits Mihály és Fogaras* című kötetében olvasható a költőnek az a kéréme, hogy a Babits nevet használhassa, s ezt a felső hatóság végül kegyesen engedélyezte is. Fogarásról egyébként a Trianon előtti Magyarország legszélsej határa juthat eszünkbe, ahol Babits Mihály nemcsak tanárságát kezdte el, hanem ernyedetlenül munkálkodott, hogy megvalósíthassa rövidebb és hosszabb távú irodalmi terveit. Olvasott, ugyanazzal a mohósággal, amely fiatal, egyívású társait, Kosztolányiékát ugyancsak jellemezte, s amely hozzásegítette őket a világirodalom új irányzatainak értékelő befogadásához és a filozófia útkeresésének alapos ismeretéhez. A magyar- és latinórákat tartó Babits Mihály számára nyilván sokkal izgalmasabb és tehetségéhez méltóbb vállalkozás volt a Nietzschével való szembesülés és az *Isteni színjáték* részleteinek fordítása, mint az óráira történő készülés. Jegyzőkönyvek, korabeli fényképeken látható poros utcák, kopott földszintes ház — ezek voltak Babits nyilvánosság előtti életének díszletei, s a maguk nemében, Csokonai-Illés Sándor szakértő magyarázataival ezek is hallatlanul érdekesek. Van azonban a történetnek mélyebb rétege is, a pályakezdő író fokozatos elmélyülése, s ennek első dokumentumai, egyetemi éveiben írt esszéi, kritikái és azok a prózai próbálkozásai, amelyek között sok a töredék, annak bizonyítékául, milyen kemény küzdelmet vívott a próbálkozásainak ellenálló kisprózával, amelyben Kosztolányi oly bravúros mutatóványokra volt képes már a kezdet kezdetén. Babics-Babitsból hiányzott ez a könnyedség, jól mutatja ezt kisprózái alkotásainak gyűjteménye (Némediné Kiss Adrienne és Szántó Gábor András rendezte sajtó alá ezeket az írásait), ugyanakkor beleérzéssel, széles kitekintéssel hatolt be írói világokba és jelenségekbe (ezt már 1900 és 1911 között írt esszéi, tanulmányai és kritikái is sejtetik — Hibscht Sándor és Pienták Attila gondozásában, utóbbi kitérő tanulmányaival).

Már egyetemi tanulmányai idején írt dolgozatában is megfigyelhető a jelzett igényesség és alaposág. Az *orosz irodalomról* írt, Bodnár Zsigmond által jelesre minősített záródolgozatában néhány nagy író méltatására ugyan nem tért ki, de így is meglep alaposságával, tájékozottságával. Szerintem e tanulmány jegyzetelésében, s nem a kötetet záró írásban kellett volna részletesen magyarázni, mit értett Bodnár professzor elméletének kétségkívüli hatása alatt Babits azon, hogy „az orosz irodalom határozottan realista irányban indult meg”, s ennek az irányzatnak hatását Puskin költészetében is érezni vélte. Bodnár Zsigmond — lehet vitatni, vajon a szellemtörténet előfutára volt-e, s nem inkább egy sokféle elemből gyúrt történetfilozófiai szemlélet alapján korszakolta-e a szellemi jelenségeket — úgynevezett hullámelméletében az eszmeerő az a hajtóerő, amelynek két megjelenési formája az ideális és a reális. A kettő folytonos küzdelmével vezetett ideárealizmusnak (*Az eszmeerő magyarázata*, 1894). Idealizmusnak tekintette az emberiség ügyéért és a világért tanúsított rajongást, az ész uralmát, a bölcséleti gondolkodás fellendülését, az erkölcsi élet tisztaságát, az egyszerű berendezési tárgyak kedvelését (!), realizmusnak a szülőföld és a család szeretetét, a kereskedelem fellendülését, s az ezzel párhuzamosan jelentkező anyagiasságot, a kicsapongó életmódot, a pesszimizmust és a filozófia hanyatlását. A történelem ezek folytonos küzdelme nyomán alakul, s harcuk meghatározza az irodalom mozgását, s magyarázza a nagy irányzatok kialakulását. Ezek a gondolatai sokáig termékeny hatást gyakoroltak, utóbb azonban inkább derűt keltettek gyérülő számú hallgatóiban. Ennek első sorban az a magyarázata, hogy elméletét szigorú következetességgel érvényesíteni akarta az élet apró tényeire és jelenségeire (s ebben némiképp előfutára volt a futurista programot kiterjesztő Marinettinek). 1907-ben bekövetkezett halála előtt már különként tekintettek rá, de az a törekvése, hogy perspektivikusan értelmezze a történelmet, befolyásolta növekedési gondolkodásmódját, és segítette őket a pozitívizmus meghaladásában.

A fiatalkori tanulmányok és tanulmánykísérletek visszatérő alakja Arany Jánosé, akiben valamiképp lelki rokonára talált. A félszeg, műegész megvalósításáért küzdő poétában ismerte föl elődjét, nem a népnemzeti iskola idealizált, elrajzolt költőóriásában, kinek nyomasztóvá növesztett emléképe ellen Reviczky is síkra szállt, Ady számára pedig ellenszenvessé vált. Elődeivel ellentétben Babits lélektani szempontok alapján is igyekezett átvilágítani Arany életművét, hogy megvilágítsa alakformálásának újszerűségét. Ezek között akadt meglepő, eredeti közelítésmód (*Arany, mint arisztokrata*), de a szokatlan nézőpontból történt vizsgálódás is jelezte, hogy az egyetemista szembe-

fordult azokkal a kicsit iskolás irodalomtörténeti elemzésekkel, mint például Gyöngyössi László *Arany János*a, amelyekben a műalkotások jellemzőiről alig esett szó. Babits ízlésére mindenestre jellemző, ahogy a *Toldit* beleállította kedves költője életművébe, az ifjú Toldi Miklós „ingerlékeny büszkeségét” reális történeti vonásként értékelte; az „ököljogos” igazságtevés örökségének. Ráadásul „Toldi nem is a legjellemzőbb, nem a legfölszabadultabb műve Aranyinak, hanem olyan, mint az iparoslegény *reमेke*, amely még a mester ízlésével a céh tetszésére sikeredett...” A céhlegények által készített reमेke történő utalás azt is jelzi, hogy gondolatban már elszakadt a mindenkori uralkodó divatoktól, és saját útjára tért volna, mint ahogy korai lírája is mutatja e törekvését. A századvég hazai bölcséletében — melyet Babits tanulmányozott — ugyancsak felmerült az a gondolat, hogy a műalkotásokról lefejtse az aktualizáló mondanivalót (Babits még Riedl Frigyes könyvének ezeket a meglátásait is bírálta, jelezve, hogy Miklós alakjába nem lehet belemagyarázni a parasztság felszabadításának látomását).

Babits „magánhasználatra” írt jegyzetei kivételesen érdekesek, bepillanthatunk bennük a fiatalember gondolkodásmódjába. Arany arisztokratizmusával foglalkozva azt fejtegette, hogy „a közönségességet nem keresi, mint némely realisták”, s ahogy ezekről a jelenségekről szól, abban is érezni fölényes ironiáját, bár néven nevezi a dolgokat. Szemléletébe, Aranyhoz való közelítésébe belejátszott Nietzsche hatása, abba a meggyőződésébe mindenképp, hogy a költészetben, akár a természetben, az erős eltapossa a gyöngét, s ezért nem érdemel elítélést, vagy megvetést. Miklós megöli György szolgáját, aki hozzá viszonyítva csak „szűnyog”. Idézte is a német bölcselő idevágó gondolatát: „Mi a majom az embernek?”, s egy kicsit a saját képére és hasonlatosságára módosítva, így válaszol a történetbölcselő kérdésére: „Nevetséges vagy fájdalmas szégyen. S ugyanaz kell, hogy legyen az ember — a felsőbb embernek.” Aranyban nem érzekelte a humanizmus „gyengeségét”. Ekkori meggyőződése szerint a 19. század költői és bölcselői hamisították meg a humanizmus és a lelkiismeret eredeti tartalmát. „Raszkolnyikov csak egy vén, ronda varangyos békát áll meg a legnemesebb cél érdekében — és mit ki nem áll érte! (...) vegyünk egy individualista bűnös, börtönjárt perverz dekadenst: Gray Dorian arcképe szintén épp egy ily anyámasszonyos lelkiismeret alteregója.”

Ezeket a nietzschei fogantatású eszmélkedéseit nem kell komolyan vennünk. Írásai egymásutánjából megfigyelhetők, amint szép lassan meghaladta őket, nemcsak esszéiben és bírálatában, hanem kispróza alkotásaiban is, amelyekben az anyaggal való küzdelme szembetűnő. A fikció-teremtés idegen

volt tőle, az olcsó realizmus viszont taszította. Már legkorábbi ilyen típusú írásai is inkább az impresszionista hatásoktól megérintett lírikus finom rajzai. Idézem a *Fejféjás* bevezetését: „Most délután van, oly éles a világ! Lassan leveszi szűrőjét az est, a meleg nehezedik, fullad a szoba.”

Ezek a finom, kicsit keresett kifejezések annak bizonyítékai, milyen fontosnak érezte a műalkotások nyelvi megformáltságát, mennyi szeretettel figyelte a szavakat, amelyek hangalakját is megkülönböztetett figyelemmel követte. Érzékenységet már Rédey Tivadar Horatius-fordításairól készített szeminárium bírálatá is mutatja. Ebben még érezni a köznapiságtól való idegenkedését, hiszen a római lírikust „az igénytelenség költőjének” tekintette, ugyanakkor azt is megérezte, hogy ez az igénytelenség nem póriás, nem adható vissza azokkal a „kedves magyar alexandrinokkal”, amelyekkel Rédey Tivadar magyarította. Már csak azért sem, mert fényévnnyi a távolság a magyar verselés és Horatiusé között. Nem a magyaros versformák ismeretében kell tolmácsolni, hanem Berzsenyi lírájának lejtésével!

A jegyzetekben elolvasható a bíráló fordítás néhány veresszaka. Ezek alapján megállapítható, hogy Babits nemcsak jogosan kifogásolta Rédey Tivadar egyes megoldásait, hanem a részletekből következtethetünk saját műfordítási elveinek formálódására is. Amint említettem, különös vonalommal értékelte a szavakat, jelzős szerkezeteket, s közben kedvtelven említett olyanokat is, amelyeket utóbb verseiben is, például az *Esti kérdésben* viszontláthatunk. Költeményeinek egy-egy csírájára ismerhetünk azokban a cikkeiben, ismertetéseiben is, amelyeket Pauler Ákos megbízásából a Magyar Filozófiai Társaság Közleményei számára írt. A fiatal Babits tehetségét és tudását jelzi, hogy ilyen rangos megbízatást teljesített. Aligha véletlen, hogy ilyen rangos megbízatásokat kapott, ezért is lehetett Zalai Béla bensőséges, megértő barátja. Az ember fejlődésében és tevékenységében a rendszerezésnek alapvető jelentőséget tulajdonító Zalai valóban ösztönző társa volt Babitsnak is, Kosztolányinak, nem kétséges azonban, hogy az idősebbik költő sokkal mélyebben azonosult a Zalai által megvalósítani és átlátni vágyott problémákkal, melyek felvétele is jelezte kivételes képességeit. Az embernek „egységben kell élnie”, írta Zalai, s ezért a kusza, átláthatatlan anyagok halmazából építkezni kezd, hasonlóan a költő tevékenységéhez, melynek során a szavakból építi föl alkotását.

Babits irodalomszemléletének kialakulásához fontos fogódzókat adnak azok az írásai, amelyek részben a Szeged és Vidékében jelentek meg költőkről, művészekről, akik szintén a városhoz kötődtek. *Juhász Gyula verseit* méltatva nyilván barát

ti szeretete is vezette tollát, s egyéniségéről szólva közös tanulóéveik során szerzett benyomásait is kamatoztatta. Amit költőtársa érzékeny lelkéről, különböző élmények, reminiszenciák nyomán feltámadó ihletéről írt, azt a versekből épp úgy le-
szűrhetette, mint beszélgetéseikből. Azt ugyancsak régebbi emlékei nyomán írta le, hogy Juhász lírájának alapérzése „a szürkeség fájdalom”. E tapasztalatait dúsitják fel remek megfigyelései, melyek egy része nemcsak költőtársa első kötetére, hanem egész lírájára ugyancsak érvényes: „Minden őszbe borul előtte, s a világ egy őszi dal. E hangulatban nyerne jelentést a zengéstelen rímek s titkos tompa betűrímek egy-egy sorban kifejeződve mélyen lelkünkbe vágják a kora ősz ritmusát. Járnak az árnyak, vége van a nyárnak. A varjú várja már a koncot. Sötét marad a bánat és a bánya. A költő itt művész lesz s a lankatag álmodó egy-egy pillanatra szorosra fogja álmai gyepölőjét.” Tegyük hozzá: a bíráló is művész lesz, amint a kötet vershangulatából freskót alkotva kalauzol végig a látványon, s magyarázza a színeket, amelyek a hangulat legtalálhatóbb kifejezői, Juhász Gyula lelkében sarjadzott vallomások.

Lehet szép az ősz, ha behelyezkedünk hangulatába, s fogékonyak vagyunk üzenetére. S lehet homályos a tavasz is, ha láthatatlan. Lukács György *Alélek és a formák* című munkáját ismertetve (pontosabban: keményen bírálva) írta a következőket: „Végül a stílus — ez is épp oly szubilis, épp oly homályos, épp oly elvont, épp oly német, mint az egész könyv; s határozottan igen nehezíti az olvasást. Pedig néhol, egy-egy lapon, ahol eltűnik a homályosság s a finomság hangulattá válik: szép és folyékony, sőt költői is tud lenni. A Lukács egész gondolatvilága: egy szép reggeli táj, ahol azonban a szépségeket csak sejtteni lehet a derengő kód mögött. Ha az író egyénisége erősebben kifejlik, s lerázza önnön műveltségének béklyóit: akkor feljön a nap, kódok ellensége.” (Érdemes megjegyezni, milyen sok a stílári rokonság Babits bírálati és némelyik kisprózai írása, kiváltképp novellának szánt írása között. Ez is mutatja kisprózájának indíttatását, ezek tere nem a valóság, hanem az író képzetének világa.)

Babits, Kosztolányi és Juhász Gyula fiatalkori levelezésében kialakított Ady-képeinek ismeretében nem érdektelen Babits *Adyról* a Nyugatban 1909-ben kiadott első publikus írása (melynek eddig elfogadott keletkezéstörténetét a kritikai kiadás módosítja). Az első, ami feltűnik: Babits azt látta Ady lírája egyik fő jellemzőjének, amittől maga elszakadni vágyott, midőn azt panasolta, csak ő versének hőse. Ady semmitől sem képes elszakadni, ami egyéniségének akármekkora része. Ezért érzései egymásra rakódva erősítik egymást. Ezek közül a dacos magamutogatásra mutatott rá elsőnek, kie-

melve a költő fájdalmas és „csakazértis” magyarságának megnyilvánulásait. „Hiszen én mindent elhagyok, / Dalt, életet és dicsőséget. / De az igaz: az én vagyok, / De a magyar: az én vagyok.”

Ahogy felvezette s ellentéteiből összerakta Ady magyarság-élményét, s ahogy aztán a versbeli „örök-nagy” gyermekségről eszmélkedett, abban érzékelhető az ellentmondásoktól, logikátlanságoktól hűvösen tartózkodó, gondolkodó lírikus idegenkedése. Távolsgártartó, amikor Ady lázas fantáziájának világteremtő erejéről szólt, ugyanakkor elismerte, hogy külön mitológiát teremtett: „Képei teljesen modernek, a saját benyomásain alapulók: éppen ezért van meg bennük az a spontán, őszinte őserő, ami a legrégebb mitológiák képeiben. Képzetét csak önmagából táplálja, semmi irodalmi hatást nem árul el.”

Nyomon követhető, ahogy talán akarata és ízlése ellenében Ady hatása alá került. Ez leginkább ismertetésének abban a részében nyilatkozik meg, amelyben nyelvének jellemzőit boncolgatja. „Feledhetetlen strofái vannak. S ez igazi, önként fakadó líranyelv, annál őszintébb és megragadóbb, mert tökéletesen magyar. Szavainak olyan magyar hangulatuk van, hogy nyelvérzékünk összes húrjait harmóniára hangolják. A magyar költészet örök karaktere, valami kifejezhetetlen, még leíratlan erős pattogás van meg ebben a nyelvben. Hoznék mindenre példát, de minek? Aki az *Új Verseket* és a *Vér és Aranyt* olvassa, annak fülebe csöngenek a példák.”

Babits a katedrán címmel Éder Zoltánnak jelent meg kitűnő összefoglalása. Nos, Babits, a fogarasi tanár a gimnázium évkönyvében a retorika „filozófiájáról” tett közzé tanulmányt, amelynek sok észrevétele figyelmet érdemel, még akkor is, ha a retorikáról szóló művek száma öröndetesen megszorodott. Mindig érdekes és tanulságos ugyanis, ha költő ír nyelvi kommunikációs kérdésekről. Ő belülről éli át a kifejezés nyitott kérdéseit.

A hagyományos retorikai elképzelések szellemében Babits ugyancsak arra az álláspontra helyezkedett, hogy „gondolkodni és beszélni voltaképp egy”, s az iskolai oktatás során lassan fejlődik a beszéd és a gondolkodás is. Fejtegetései tulajdonképpen a retorika egyik fontos elemét, a meggyőzést idézik, tanítványait és a fiatalokat szólította meg, számukra bizonyította be, hogy a fegyelmezett beszéd logikus gondolkodás eredménye, s az ember kiteljesedésének e kettő együttes jele.

Egyik legnagyobb, legalaposabb írása, George Meredithről készült a Nyugat számára. Egyik kedves területe volt az angol irodalom, amelynek különböző kifejezésformáit gyakran indokolta az általa jellegzetesen angolnak mondott lelkiállapot kivételéseként. Az alkati — és irodalmi — sokféleséget jellemezve Byron pesszi-

mizmusától a preraffaeliták szépségkultuszáig sokféle kiütkeresés lehetőségét villantotta fel, melyeken végül Meredith indult s haladt a helyes irányba. Érdekessége ennek az 1909-ben megjelent tanulmánynak, hogy előlegezi írójának az európai irodalom történetéről írt gondolatai egy részét, még a módszerben is érezhetünk hasonlóságot: mindkettő esszéistikus, épp a személyesség szenvedélyes igazságvágya teszi izgalmassá. Az egyensúlyra törekvő Babits sosem tagadta személyes véleményét és ízlését, ezért nehéz különbséget tenni esszéi és tanulmányai között. Meredith kapcsán azokról az alapvető emberi törekvésekről, az igazi szerelem céljáról, a gyermek szeretetéről, saját jólétünk ápolásáról szárnyas szavakkal szól, amelyek szemérmesen rejtgetett gondolataiban alighanem gyakran felmerültek. Meredithet talán ezért is az angolok nagy nevelőjének nevezték, s tanulmányát e sokat mondó kérdéssel zárta: „Miért nem fordítjuk magyarra Meredithet?” A kérdés jogos volt, de e gazdag, mitológiai vonatkozásokkal átszőtt lírának ugyan ki lehetett átérzőbb tolmácsolója, mint éppen a kérdés feltevője?

A Nyugat szerkesztői kiváló érzékkel fedezték fel Babits kritikusai tehetségét. Eleve adott analitikus hajlandóságát, kiváló stílusérzékét, hogy tudását ebben a műfajban is kamatoztathatta. Oláh Gábor *Korunk hőse* című verses regényéről írt bírálatában valamennyi erénye felfedezhető, párosulva a lehetőség szerint kifejtett objektív ítélletalkotással (ha van ilyen). A költővel együtt ültek és szerepeltek Négyesy László szemináriumain, s a két különböző egyéniség aligha rokonszenvezett egymással. A visszafogott Babitsnak az impulzív írótól és stílusától való idegenkedése már bírálatának hangütésében is érződik: „Oláh Gábor azzal a bátorsággal, mely írói működésének egyik fő jellemvonása (mer termékeny lenni, mer bombasztikus lenni, mer nevetséges lenni, önmagát dicsőíteni, önmagának ellentmondani, utánzó lenni, banális dolgokat újra leírni... sokat mer) ezzel a bátorsággal újra leírja ezt az elcsépelet mondást: »Ahol a forrongás van, erő is van ott.« Nos: Oláh Gábor új hőskölteménye duzzad a forrongástól és erőtől is duzzad; de úgy tetszik, a forrongásnak ezúttal semmi köze az erőhöz, inkább bizonyos iránytalanság jele, mely az erő holtpontja. Inkább bénítja ez a forrongás erejét.”

A közhiedelem szerint Babits csekély humorérzékkel rendelkezett. Ha kritikáiban a jellemzéseket alátámasztó idézeteket figyeljük, mindenképpen arra gyanakodhatunk, nem véletlenül választotta ezeket a suta vesszorkokat. Dicsérte Oláh Gábor „vilámlámpajellemzéseit”, s véleményét e két sorral támasztotta alá (egy kisfiúról van szó): „Tágra nyílt szemében riadt lelke ül / Mint torony ablakán gyer-

mek ha kiül.” Másutt, a reminiszcenciákról szólva ezt a három sort idézte: „Sivított a nyíl, a légben úszó / Zengett a pusztán akkor huj-huj szó, / Gallen kapuját akkor mászták és rázták...” Babits a „huj-huj”-ról Aranyt asszociálta, de hogy ezzel az idézettel aligha az Arany nyomába lépő Oláh Gábort jellemezte, aligha vitatható. E hitünket alátámasztja bírálatának összegző gondolata is: „Oláh Gábor a magyar irodalom szebb ígéretei közé tartozik — de ez az ígéret még teljesülésre vár.”

Az említett Babitsról, az esszéíróról írt kitűnő tanulmányban arról olvashatunk, hogy ebben a műfajban az első világháború kezdete változást hozott a költő szemléletében. Nem lehetetlen azonban, hogy e módosulás már valamivel korábban, a Nyugattól kapott rendszeres megbízásokkal elkezdődött. Ez persze másodrangú kérdés. A lényeg: Babits esszéinek, tanulmányainak és kritikáinak nyitó kötetek hasznos segítők, áldozatos, hozzáértő tevékenység eredménye, dicséri mindkét sajtó alá rendezőt. Szintén nagyszabású a kisprózai alkotásokat tartalmazó gyűjtemény, filológailag kifogástalan, legfeljebb azt tehetjük szóvá, hogy az irdatlan vastag kötet lapozgatás közben elemeire bomlik szét.

A filológia kapcsán néhány gondolatot még elmondanám. Gazdag, érdekes, meggyőző adatok sorát tartalmazza Csokonai-Illes Sándor az író fogarasi éveit feldolgozó monográfiája. Még a táblázatokat is érdeklődéssel nézgettem. Izgalmasak és nyilván további eszmezésre kezdeményeznek majd a Babits és a szecesszió kapcsolatáról írtak, amelyek szintén új vonásokkal gazdagítják a költő arcképét.

Általánosabb kérdés a szövegközlés módja. A verseket és versidézeteket nyilván eredeti formájukban kell közölni, a prózát azonban nem feltétlenül. Nem zárhatjuk ki ugyanis a korabeli nyomdak esetleges hibáit, ráadásul a Nyugat jó néhány írója — Babits is közéjük tartozik — nem túlzott gondnal korrigálta saját szövegeit. Hiányzott belőlük Füst Milán aprólékossága. Ő a kézirat szélén olykor fenyegető utasításokkal kormányozta a „metteur urat”, s ezeket a parancsoló megjegyzéseit műveiről készített gépirásos másolatainak mindegyikére felírta. Hajlanék arra, hogy a prózában írt alkotásokat a mai helyesírás szabályait követve tegyék közzé a sajtó alá rendezők. Az pedig különösen hasznára válnék a kritikai kiadásoknak, ha egységesen követnék a Péter László által kodifikált szabályokat, vagy azok újabb, megengedőbb változatát.

A Babits kritikái kiadás kötetei példásan szép kivitelben az Argumentum gondozásában, tartalmukhoz méltó kivitelben jelennek meg.

RÓRAY LÁSZLÓ